

УДК 338.124.4 (47)

УКРАЇНЬСЬКА МОДЕЛЬ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ ЯК НОВА КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Дикань В. Л., д.е.н., професор (УкрДАЗТ)

В статті проаналізовано основні причини тривалої економічної кризи в Україні та встановлено, що в їх основі знаходиться неправильний вибір моделі розвитку національної економіки. З'ясовано, що та модель економічної системи країни, яка була обрана на початку реалізації реформ, спрямованих на розбудову української державності, не враховувала національні економічні інтереси та потужний потенціал України. Це дозволило запропонувати модель формування конкурентоздатної та високоефективної української економіки, яка базується на запровадженні механізмів підвищення ефективності роботи двох головних складових — галузі промислового виробництва і сільського господарства та діяльності міжнародних транспортних коридорів.

Ключові слова: економіка України, криза, промисловість, МТК, модель економічної системи.

УКРАИНСКАЯ МОДЕЛЬ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ КАК НОВАЯ КОНЦЕПЦИЯ РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

Дикань В. Л., д.э.н., профессор (УкрГАЗТ)

В статье проанализированы основные причины затянувшегося экономического кризиса в Украине и установлено, что в их основе находится неправильный выбор модели развития национальной экономики. Выяснено, что модель экономической системы страны, которая была выбрана в начале реализации реформ, направленных на развитие украинской государственности, не учитывала национальные экономические интересы и мощный потенциал Украины. Это позволило предложить модель формирования конкурентоспособной и высокоэффективной украинской экономики, которая базируется на внедрении механизмов повышения эффективности работы двух главных составляющих - отрасли промышленного производства и сельского хозяйства, деятельности международных транспортных коридоров.

Ключевые слова: экономика Украины, кризис, промышленность, МТК, модель экономической системы.

THE UKRAINIAN MODEL OF THE ECONOMIC SYSTEM AS A NEW CONCEPT OF DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY

Dykan V. L., Doctor of Economic Sciences, professor (USA of RT)

The article analyzes the main reasons of a prolonged economic crisis in Ukraine, among which are the wrong approach to the implementation of the reforms of the first steps won independence and liberalization of foreign trade, WTO accession, and growth of the external public debt of the country. It is found that the most part of made mistakes, due to the wrong choice of model of development of the national economy. After all, and model of the economic system of the country that was chosen at the beginning of the reforms aimed at the development of Ukrainian statehood without taking into account the national economic interests and the powerful potential of Ukraine. This allows us to offer two functional model of the economic system - the model of formation of competitive and high-performance of the Ukrainian economy, which is based on introduction of mechanisms of raising effectiveness of work of two main parts - industry industrial production and agriculture and the activities of international transport corridors.

Keywords: economy of Ukraine, crisis, industry, ITC, model of the economic system.

Актуальність теми дослідження. Сучасна парадигма світового розвитку складається під впливом глобальних технологічних змін. Технологічні зрушення в сфері інформаційно-комунікаційних, біо- та нанотехнологій, робототехніки значно розширили можливості країн з вирішення завдань власного економічного розвитку, підвищення добробуту і якості життя населення та стали стратегічним елементом їх майбутньої стабільності. Під впливом цих процесів світова економіка перетворилася на інноваційно-технологічний конгломерат транснаціональних корпорацій різного масштабу, рівня й якості, головною особливістю якого стало формування глобальних технологічних ланцюгів, міграція центрів

промисловості та інтернаціоналізація досліджень і розробок.

На тлі радикальних інноваційних перетворень у всіх галузях суспільного життя, зміни технологічних укладів та переходу до постіндустріального суспільства відбувається загострення міжнародної конкурентної боротьби та формування нових полюсів економічного зростання. Швидкими темпами розвивається Китай, демонструють сильний економічний потенціал Індія й Росія.

Україна ж і досі знаходиться у вирі перманентних структурних криз: політичної, економічної, енергетичної, соціальної, які обтяжені відсутністю чіткого плану розвитку, що сприяв би

забезпеченню зростання української економіки, гарантував національну безпеку країни та передбачав в найближчій перспективі створення конкурентоспроможної української держави.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Питанням пошуку ефективної моделі розвитку економіки України, виявленню основних причин системної економічної кризи та розробці дієвих напрямків економічної політики країни приділялася увага низки вітчизняних науковців. У їхньому колі велися доволі суперечливі дискусії щодо можливої моделі розвитку економіки країни. Свої дослідження дискусійно-полемічного та аналітичного характеру даній проблематиці присвятили такі українські науковці, як І. Александров, О. Амоша, В. Антонюк, А. Гальчинський, В. Геєць, Ю. Макогон, І. Лукінов, В. Семеновенко, О. Соскін та ін. [1-6]. Цими вченими виділено основні шляхи та методи розвитку української економіки, до яких віднесено: енергозбереження, розвиток наукоємних та розширення імпортозаміщуваних виробництв, покращення інвестиційного клімату, підтримка малого підприємництва, структурно-технологічна модернізація та ін..

Прикро констатувати, однак, незважаючи на величезну кількість праць, присвячених даній проблематиці, в Україні й досі не сформовано, а відповідно й не впроваджено ефективної моделі економічної системи, яка б враховувала історично нагромаджений потенціал та стала основою формування конкурентоспроможної української держави.

Саме тому, *метою даної статті* є розробка ефективної моделі економічної системи - моделі формування конкурентоздатної та високоефективної української економіки, яка базується на запровадженні механізмів підвищення ефективності роботи двох головних складових — галузі промислового виробництва і сільського господарства та діяльності міжнародних транспортних коридорів.

Вклад основного матеріалу дослідження.

Кожна країна має власну модель економічної системи, завдяки якій вона функціонує та розвивається. Зрозуміло, що не кожна з цих моделей є успішною та швидкодіючою. Однак, цілком очевидно, що формування політики економічного розвитку країни здійснюється на основі наявного економічного, ресурсного та культурного потенціалів, виключно в інтересах власного народу.

Україна, отримавши державну самостійність та успадкувавши багатий ресурсно-виробничий потенціал, за 22 роки незалежності не тільки не проявила здатності розвиватися, а й не спромоглася побудувати власну модель економічної системи. І як результат, країна невпинно рухається в напрямку соціально-економічного краху, нагально потребуючи реалізації «радикальних» реформ, виправлення раніше допущених прогалин в процесі розбудови української держави. В чому ж полягає основна

причина краху? Причин тривалої економічної кризи декілька і більша їх частина зумовлена факторами внутрішнього характеру.

Перша і основна із них – це неправильний підхід до реалізації реформ на перших кроках здобутої незалежності. Приватизація та ліберальна всездозволеність призвели до руйнування всієї системи управління економікою, знищення крупних виробничо-технологічних комплексів, ліквідації підприємств в промисловості та сільському господарстві. Зупинилася й більша частина високотехнологічних виробництв. Відсутність засобів контролю над грошовою масою в країні та безконтрольне емісійне фінансування видатків бюджету призвело до надмірного зростання обсягів кредитування та стало потужним чинником гіперінфляції, за якої ціни у паливній промисловості зросли у 237 разів, хімічній - у 72 рази, у легкій промисловості та сільському господарстві - у 20, будівництві - у 23 рази. Повна руйнація сектору промислового виробництва разом з інфляційними процесами обумовили втрату більш ніж 40% основного капіталу, падіння рівня ВВП на 60% та інвестицій в основний капітал - на 80% [7].

Руйнівний вплив на економіку в той час виявила і впроваджувана система оподаткування, яка обумовила зростання долі збиткових підприємств за рахунок встановлення непосильних для виробників рівня податків.

Такий стан ситуації в країні пов'язаний з обраною стратегією економічного зростання і пояснюється двома основними причинами. Першою причиною загострення економічної ситуації в країні на той час стало те, що стратегія розвитку національної економіки не враховувала існуючий стан соціально-економічної системи, а представляла собою звичайний план, розроблений без будь-яких прогнозів та перспектив. Я. Корнаї відзначав, що для успішного проведення "шокової терапії" суспільство повинне мати резерви: "гуманітарний" - для здійснення соціальної політики, товарно-виробничий - для "запуску" товарного ринку, валютний - для забезпечення імпорту в разі потреби та кредитний - для підтримки підприємств при входженні до ринку. Україна ж не встигла ще за такий короткий час створити необхідні для стабілізації ситуації резерви. Друга причина полягає в невмілому підході до розробки економічної стратегії розвитку країни. Адже той довгостроковий план дій, який було прийнято до реалізації на початку створення історії української незалежності, містив істотні суперечності між окремими групами стратегічних завдань: монетарною і бюджетною, монетарною і структурною, бюджетною і структурною, бюджетною і соціальною сферами тощо. Реформування розпочалося не з перетворення основних виробничих відносин - відносин власності, - а із стимулювання розвитку допоміжних - грошово-

фінансових відносин, що викликало комплексний конфлікт між суб'єктами інтересів у суспільстві [8].

Друга помилка – лібералізація зовнішньої торгівлі при скороченні обсягів внутрішнього споживання та падінні рівня реального ВВП, яка обумовила ще більше зниження рівня конкурентоспроможності вітчизняних підприємств та призвела до обвального спаду виробництва, загострення структурних диспропорцій в промисловості. Як відзначає В. Геєць «внаслідок реформ, які називалися політикою лібералізації, в Україні спостерігалось не процвітання, а масове зубожіння населення, що спричинило масове безробіття у країні та змусило значну частину громадян залишити її у пошуках кращого життя» [9].

Третя помилка – вступ до Світової організації торгівлі в умовах відсутності власного повноцінного внутрішнього ринку. Введення занижених тарифів в порівнянні з тими, які діють в середньому на території країн-учасників СОТ, обумовило зростання «імпортої експансії» в країні, за якої зовнішня торгівля України стала хронічно збитковою. Зокрема, з моменту підписання угоди й до сьогодення спостерігається обвальне падіння обсягів українського експорту, про що свідчить від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі України та коефіцієнт покриття імпорту товарів експортом (див. рис.1).

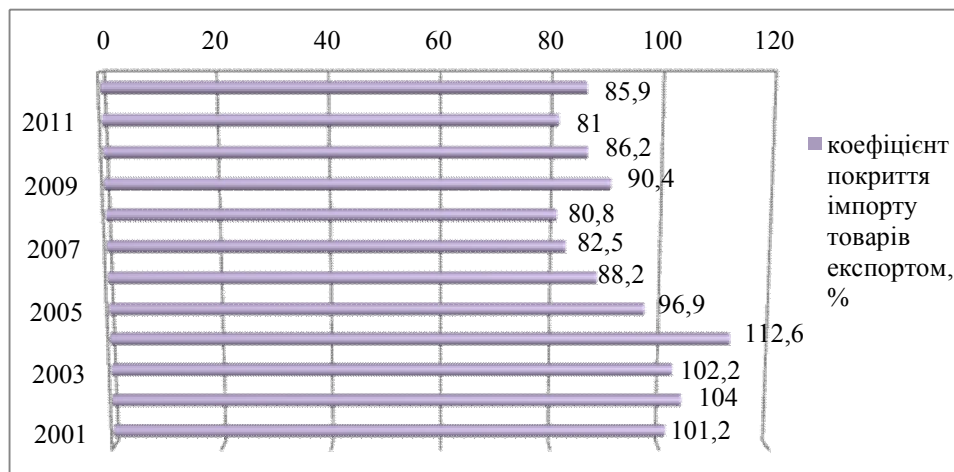

Рис. 1. Коефіцієнт покриття імпорту товарів експортом, % [10]

Четверта помилка – зростання зовнішнього державного боргу країни.

І, як наслідок, які тенденції супроводжують економіку України сьогодні. А спостерігаємо ось що: економіка як не розвивалась, так і не розвивається.

Розпочатий ще на початку 90-х років спад в промисловості так і не зупинився. Свідченням цього є постійне погіршення структури промислового виробництва, зниження його обсягів та зростання кількості збиткових підприємств. Лише за підсумками 2012 року обсяг промислового виробництва склав 1014906,6 млн. грн., що на 1,8% менше ніж у попередньому 2011 році. Валова додана вартість, створена в промисловості, в третьому кварталі 2012 року склала 23,9%, тоді як в 1991 – 36% ВВП; машинобудування та металообробка в обсязі промислової продукції в 2011 р. склали 11,6%, а в 1991 р. – 26,4% [11]. Доживає останні роки більшість високотехнологічних галузей країни – літакобудування, кораблебудування, виробництво турбін та синтетичних алмазів. Відсталою залишилася й виробнича база вітчизняних підприємств – більше 70% основних фондів промисловості знаходяться у зношеному стані. А тому, забезпечити виробництво новітньої,

наукомісткої продукції на таких виробничих потужностях просто не можливо і, як результат, спостерігаємо зростаючий дефіцит продукції власних високотехнологічних галузей та втрату промисловістю країни своєї відтворювальної функції індустріального інноваційного продуцента.

Негативні тенденції спостерігаються і в сфері сільського господарства: падіння обсягів виробництва на 4,5% лише 2012 році на тлі скорочення кількості фермерських господарств стали головною загрозою продовольчій безпеці країни. Це за тих умов, що в Україні зосереджено близько 25% світових запасів чорноземів.

Занепадає й науково-технічна сфера країни. За даними Інституту економіки та прогнозування рівень інноваційної активності українських підприємств не відповідає загальносвітовим тенденціям розвитку інноваційної сфери. Зокрема, в Україні продукції, що належить до 5-го технологічного укладу, випускається лише 4 %, тоді як 3-й технологічний уклад складає майже — 58 %, а 4-й — 38 %” [10]. Частка високотехнологічної продукції у структурі ВВП становить менше 1 %, а кількість підприємств промисловості, що

впроваджували інновації, не перевищує 8 % від загальної їх кількості.

Сьогодні Україна, володіючи величезними провізними потужностями, втрачає й стратегічне значення транзитного містка між Європою та Азією, одночасно з економічними перевагами, які створювало таке положення. Падають обсяги транзиту, вантажо- та пасажирообігу. За інформацією Міністерства енергетики та вугільної промисловості, транзит нафти в країні Євросоюзу (Словаччину, Угорщину, Чехію) через нафтопровідну систему України за останні роки скоротився більш ніж на 25%. На половину скоротилися й обсяги транзиту газу. Зменшуються й обсяги вантажних перевезень інших видів транспорту, зокрема, лише на залізничному транспорті за 10 місяців 2012 року обсяги транзиту скоротилися проти відповідного періоду 2011 року на 18,7% і становлять 34,8 млн. тонн. Найбільше впав транзит залізної руди (займає в структурі транзиту 20,4%), нафтопродуктів (35,6%), хімічних добрив і хімікатів (6,4%). Ці величезні втрати обсягів транзитних вантажів «залізничною» монополією пов'язані з політикою переорієнтації вантажопотоків із Росії на власні російські порти та з введенням в експлуатацію «Північного потоку», що негативно позначається не тільки на фінансових показниках діяльності залізниць, але й призводить до втрати мільйона гривень бюджетних платежів [12,13].

І як результат, на фоні явної деіндустріалізації та деградації економіки країни,

фактично відбувається крах бюджетної системи України. Дефіцит державного бюджету за перше півріччя 2013 збільшився в три рази - до 22,5 мільярда гривень проти показника в 6,7 мільярда гривень за перше півріччя 2012 року [14]. При такій системі фінансування державного бюджету, за якої тільки відчувається збільшення податкових натисків на підприємців, не можливо забезпечити досягнення економічної стабільності в країні. В результаті корупція стала звичним способом виживання та ведення бізнесу, а щорічне збільшення зовнішніх боргів – джерелом зменшення дефіциту бюджету в Україні.

Адже Україна, яка «нічого не виробляє», фактично живе в борг, темпи зростання якого за останні роки набули погрожуючого впливу для економічної безпеки держави. Зокрема, протягом останніх трьох років розмір державного боргу України збільшився в 4,5 рази та майже в два рази перевищив доходи державного бюджету (див. рис. 1). Як свідчать дані світового рейтингу, що складений на основі приросту запозичень, Україна посіла 13 місце в світі та опинилася на 1 місці серед країн Східної Європи з обсягів фінансової допомоги, отриманої від МВФ, Світового банку та Європейського Союзу [15]. Станом на 30 вересня 2013 року загальний обсяг державного боргу збільшився до 51,09 млрд. дол. США [16], в результаті чого кожен українець на сьогоднішній день винен МВФ по 12 тис. гривень.

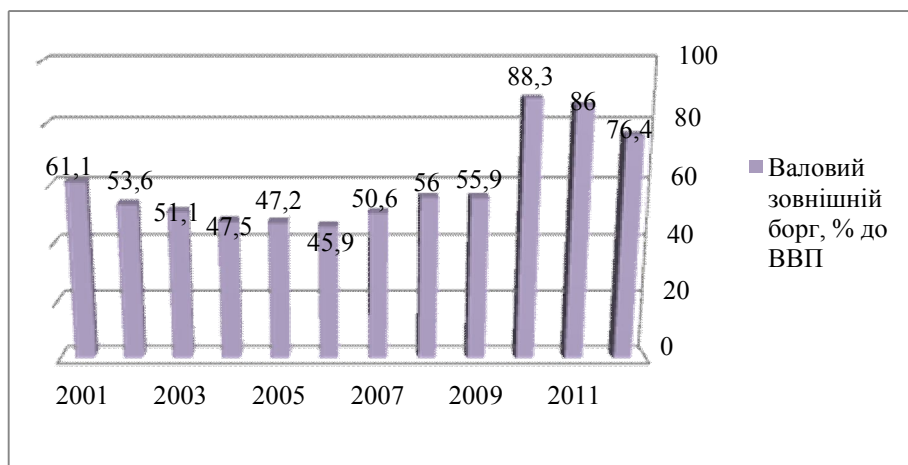

Рис. 2. Валовий зовнішній борг України у % до рівня ВВП країни[10]

Таким чином, підтримуючи точку зору більшості науковців та експертів в галузі державного управління і економіки, головними причинами хибного реформування в українському варіанті слід визнати [6]:

1) впроваджувана модель розвитку економіки країни не враховувала національних економічних інтересів та той потенціал, який володіла держава на момент реалізації реформ;

2) не вірно закладено основу майбутньої економіки країни у вигляді ліберально-космополітичних концепцій, що спрямовані на розвиток виключно грошово-кредитної сфери;

3) приватизація більшої частини державних підприємств, відсутність контролю за системою формування цін, лібералізація зовнішньої торгівлі одночасно з «невдалим» формування законодавчих основ економіки обумовили поширення корупції,

формування кланово-корпоративних груп та їх зрощення з державно-бюрократичною номенклатурою.

Яким же чином жити далі? Фактично, країні розвиватись, зберігаючи відмічені тенденції, просто не можливо, інакше її очікує «не за горами» ситуація дефолту, можливість реалізації якої в Україні так давно обговорюється міжнародною економічною спільнотою.

Для отримання імпульсу до відродження економічного потенціалу України та створення конкурентоспроможної української держави, необхідно сформувати у країні нову модель економічної системи, яка повинна ґрунтуватись на соціалізації економіки, розвитку високотехнологічних сфер виробництва, зростанні частки державної власності та підвищенні її ролі в управлінні процесами формування економічної міцності. Ця модель повинна стати виключно моделлю економічної системи України, яка відповідає її географічному положенню, кліматичним умовам, демографічній ситуації та менталітету народу, а також враховує історично нагромаджений потенціал, здатний забезпечити соціально-економічний розвиток в країні.

В цьому контексті найбільш відповідною українській дійсності стане двофункціональна модель економічної системи - модель формування конкурентоздатної та високоефективної української економіки, яка базується на запровадженні механізмів підвищення ефективності роботи двох головних складових — галузі промислового виробництва і сільського господарства та діяльності міжнародних транспортних коридорів.

Чому саме Міжнародні транспортні коридори? В обґрунтуванні вирішальної їх ролі для розвитку економіки країни й досі тривають дискусії. Більшість розглядає МТК як можливість використання транзитного потенціалу України, та залучення додаткових обсягів вантажоперевезень через території країни. І це цілком логічно. Однак, МТК — це не просто сукупність транспортних комунікацій з відповідним облаштуванням різних видів транспорту, що забезпечують перевезення вантажів та пасажирів в міжнародному сполученні, в напрямках їх найбільшої концентрації [17]. В першу чергу, Міжнародний транспортний коридор — це полігон впровадження сучасних логістичних технологій доставки вантажів, застосування основ корпоративної логістики, можливість переходу до інтегрованого управління логістичними процесами українських підприємств та єдиний шлях відродження вітчизняних виробництв.

Зрозуміло, що створення високошвидкісного транспортного коридору вимагає розбудови в Україні нових швидкісних залізничних магістралей, автомобільних доріг, впровадження прогресивних логістичних технологій та створення логістичної інфраструктури, що відповідатимуть міжнародним

вимогам до організації процесу перевезень. Однак, це будуть оправдані капітальні інвестиції в початок розбудови економічної системи України, оскільки організація роботи такого роду «магістралей» спричинить низку позитивних зрушень в різних сферах економіки країни.

Перше, і основне із них — це те, що в результаті реалізації політики розбудови МТК, окрім поживлення притоку іноземних інвестицій, зниження рівня безробіття за рахунок створення десятка тисяч нових робочих місць, зростання розміру податкових платежів, промисловим підприємствам України «відкриється» доступ до останніх досягнень з випуску високотехнологічної продукції за рахунок організації діяльності промислово-логістичного центру, втілення результатів яких в продукцію власного виробництва сприятиме відродженню промислового потенціалу економіки країни.

По-друге, сам процес розбудови МТК, окрім фінансових та матеріальних ресурсів, потребує залучення відповідних виробничих потужностей з випуску спеціальної техніки, призначеної для будівництва та ремонту, експлуатаційно-технологічного обладнання, різних видів транспортних засобів, які будуть забезпечувати функціонування даних коридорів. Саме це й пояснює двофункціональну модель економіки країни, суть якої зводиться до того, що стимул для забезпечення власного розвитку промисловість України отримує від розбудови МТК, як з точки зору постачання комплектуючих, необхідних для їх будівництва, так і з позиції транспортування промислової продукції в середині країни й закордон, організації процесу промислового виробництва на принципах корпоративної логістики.

Забезпечити реалізацію першого положення даної моделі можливо за умови створення Промислово-логістичних центрів (ПЛЦ), які стануть своєрідним центром промислових зон — зон тяжіння МТК та координатором інтелектуального й інноваційного процесів в промисловості. Їх функціональна роль у створенні підґрунтя для відродження промислового потенціалу економіки України полягає в наступному:

1) маючи доступ до новітніх технологій, сировини і комплектуючих, модулів та агрегатів, що представлені на світовому ринку, та використовуючи високий потенціал інтелектуальної інженерної думки, ПЛЦ забезпечуватимуть створення зразків високотехнологічної, конкурентоспроможної продукції, призначених для виробництва на потужностях українських підприємств;

2) тісно співпрацюючи зі світовим ринком промислової продукції, ПЛЦ забезпечуватимуть орієнтацію діяльності вітчизняних промислових підприємств виключно на ринковий попит;

3) використовуючи потужності як вітчизняної транспортної системи, так і МТК, ПЛЦ, з

одного боку, сприятимуть організації своєчасного надходження необхідних комплектуючих та сировини для потреб підприємств промисловості, а з іншого – забезпечуватимуть для вітчизняних підприємств досягнення основних факторів формування міжнародної конкурентоспроможності.

Така модель економіки, яка заснована на взаємодії промислового та сільськогосподарського виробництва з діяльністю транспортної системи країни й МТК и, сприятиме не тільки зміні структури промисловості, інноваційно-технологічній модернізації її галузей на користь розвитку наукоємних, високотехнологічних виробництв, а й стане поштовхом до формування в Україні конкурентоспроможних міжорганізаційних форм, здатних протистояти впливу крупномасштабного транснаціонального бізнесу.

Висновок. Таким чином, майбутнє економічне процвітання України залежить не від величини та ефективності використання зовнішніх державних запозичень, а від вмілого застосування власного економічного потенціалу та тих можливостей, що створюються дійсною. Адже Україна – це багата країна, яка має розвинуту систему залізничного, автомобільного, річкового та повітряного транспорту, величезний природно-ресурсний й промисловий потенціал, вагомий науково-технічний досягнення, а накопичений інтелектуальний капітал і взагалі не піддається кількісній оцінці та є одним із найвагоміших надбань українського суспільства.

Тому основою для розбудови сильної, конкурентоспроможної держави повинні стати явні багатства України – її могутній економічний потенціал, втілений в якісно нову модель розвитку економіки країни. Такою моделлю стане двофункціональна модель, побудована на взаємодії промисловості, сільськогосподарських виробництв та МТК, яка дозволить забезпечити:

по-перше, покращення ефективності використання транзитного потенціалу України та оновлення провізних здатностей транспортної системи країни;

по-друге, зростання обсягів виробництва промислової продукції та зміну структури промисловості на користь високотехнологічних, експортноорієнтованих виробництв;

по-третє, активізацію процесів структурно-інноваційного та технологічного оновлення промисловості, реалізацію енергозберігаючої моделі її розвитку;

по-четверте, покращення інвестиційного клімату в країні та зростання рівня інноваційної активності вітчизняних підприємств;

по-п'яте, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції та зростання економічного рейтингу України.

З впевненістю можна констатувати, що впровадження запропонованої моделі розвитку

економіки країни забезпечить прорив не тільки у більшості сферах економічного життя на основі активізації інноваційного та інтелектуального потенціалів, а й стане поштовхом до формування в Україні конкурентоспроможних міжорганізаційних форм, здатних протистояти впливу крупномасштабного транснаціонального капіталу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Майбутнє України: стратегія поступу: монографія / [Макогон Ю.В., Александров І.О., Амоша О.І., Антонюк В.П.]. – Донецьк: НАН України, ІЕП, АЕН України, 2008. – 304 с.
2. Амоша О.І. Інноваційний шлях розвитку України: проблеми та рішення / О.І. Амоша // Економіст. – 2005. - №6. – С. 28-32.
3. Інноваційна стратегія українських реформ / [Гальчинський А., Геєць В., Кінах А., Семеновенко В.]. – К.: Знання України, 2002. – 336 с.
4. Новий курс реформ в Україні. 2010-2015. Національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця [та ін.]. – К.: НВЦ НБУВ, 2010. – 232 с.
5. Лукінов І.І. Економічні трансформації (наприкінці ХХ сторіччя) / І.І. Лукінов. – К.: НАНУ. Ін-т економіки, 1997. – 456 с.
6. Соскін О. Визначення національної економічної моделі України: порівняльний аналіз можливих альтернатив / О. Соскін // Актуальні проблеми економіки. – 2010. - №1(103). – С.3-12.
7. Найденів В.С. Итоги украинской «независимости»: банкротство экономики и государства [Электронный ресурс] / В. С. Найденів. – Режим доступа: <http://2000.net.ua/2000/derzhava/resursy/93218>. - Загл. с экрана.
8. Жалило Я. Экономическая стратегия государства: теория, методология, практика: монография / Я. Жалило. – К.: НИСИ, 2003. - 368 с.
9. Геєць В.Н. Либерально-демократические основы: курс на модернизацию Украины / В.Н. Геєць // Экономика Украины. – 2010. – №3. – С. 4-20.
10. Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2013 році: Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К.: НІСД, 2013. – 576 с.
11. Офіційний сайт державного комітету статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ukrstat.gov.ua. – Назва з екрана.
12. Арбузов О. Україна стала «камнем» на дорозі європейського транзиту [Електронний ресурс] / О. Арбузов. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/~2/110/all/2009/10/24/175461>. – Назва з екрана.
13. Рязанцев А. На транзиті – паразити [Електронний ресурс] / А. Рязанцев. – Режим доступу: http://kpu-nedr.at.ua/news/na_tranziti_paraziti/2012-12-01-1725. – Назва з екрана.
14. Дефіцит державного бюджету зріс в три рази [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2013/07/16/385702/>. – Назва з екрана.

15. Проблемы государственного долга Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://uallfinanz.com/news/view_text.php?id=128. – Загл. с экрана.
16. Державний борг України збільшився до 51,09 млрд. дол. США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ua.golos.ua/ekonomika/20101027_derzhavnij-borg-ukrayini-zbilshivsya-do-51-mlrd. – Назва з екрана.
17. Корпоративная логистика. 300 ответов на вопросы профессионалов / под общ. и науч. ред. В.И. Сергеева. – М.: ИНФРА-М, 2008. – 976 с.

Експерт редакційної колегії д.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.

УДК 336.717.063

РАЗВИТИЕ ФИНАНСОВОГО РЫНКА В УСЛОВИЯХ ИНФОРМАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ: МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Губанова Н. Н., к.э.н., ст. преподаватель (НТУ «ХПИ»)

В статье анализируется влияние информационно-коммуникационных технологий на сферы экономики, где взаимодействие агентов рынка не всегда требует непосредственного перемещения товаров и оказания услуг. Прежде всего, речь идет о финансовой сфере. Создание условий для принятия оптимальных решений предполагает ряд мероприятий, носящих, преимущественно, информационный характер. К ним относят: мониторинг хозяйственной деятельности партнеров и конкурентов; оценку финансового состояния партнеров и прогнозирование их финансовой деятельности, что особенно важно при взаимодействии банков и их клиентов; мониторинг рынков, особенно финансовых, где оперативность информации является непременной компонентой успеха; обеспечение оперативного контроля за соблюдением принятых партнерами обязательств по договорам. Сделан акцент на том, что эти направления деятельности в условиях информатизации экономики позволяют субъектам хозяйствования получить необходимые сведения и свести все возможные риски к минимуму.

Ключевые слова: *финансовый рынок, информационная экономика, информационно-коммуникационные технологии.*

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКА В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ: МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

Губанова Н. Н., к.е.н., ст. викладач (НТУ «ХПИ»)

В статті аналізується вплив інформаційно-комунікаційних технологій на сфери економіки, де взаємодія агентів не завжди потребує безпосереднього переміщення товарів та надання послуг. Перш за все, йдеться про фінансову сферу. Створення умов для прийняття оптимальних рішень передбачає ряд заходів, що носять переважно інформаційний характер. До таких заходів відносять: моніторинг господарської діяльності партнерів та конкурентів; оцінку фінансового стану партнерів та прогнозування їх фінансової діяльності, що особливо важливо при взаємодії банків та їх клієнтів; моніторинг ринків, особливо фінансових, де оперативність інформації є неодмінною компонентою успіху; забезпечення оперативного контролю за дотриманням зобов'язань, прийнятих партнерами за договорами. Наголошується на тому, що наведені напрямки діяльності в умовах інформатизації економіки дозволяють суб'єктам господарювання отримати необхідні відомості та звести можливі ризики до мінімуму.

Ключові слова: *фінансовий ринок, інформаційна економіка, інформаційно-комунікаційні технології.*

FINANCIAL MARKET DEVELOPMENT IN INFIRMATION ECONOMY: MACROECONOMIC CONTEXT

Gubanova N. N., Candidate of Economic Sciences, senior lecturer (NTU «KhPI»)

The article examines the impact of information and communication technologies on such sectors of an economy, at which the interaction between market agents does not always require direct transfer of goods and services. First of all, there is a talk about financial sector.

Creating the conditions for optimal decision making involves a number of actions which are mostly informational. These activities include: business partners and competitors monitoring; partners' financial conditions evaluation and their financial performance forecasting, which is especially important in the interaction between banks and clients; markets